

DRAZÍ SALESIÁNI, BUĎTE SVATÍ

List o svatosti

Don Pascual CHÁVEZ Villanueva

Obrázek na titulní straně byl převzat z Pastorele Giovanile Salesiana, vydaného Dikasteriem pro pastorační mládež SDB v Římě v roce 1990, str. 29. Připojen je 21. článek Stanov:

„Pán nám dal v Donu Boskovi otce a učitele. Poznáváme ho a následujeme ho, neboť na něm obdivujeme zářivou souhru [splendido accordo] přirozenosti [natura] a milosti [grazia]. Byl plně člověkem [profondamente uomo], bohatě obdařeným kladnými vlastnostmi svého lidu, a jako takový otevřeným pozemské skutečnosti; byl plně člověkem Božím [profondamente uomo di Dio], obdařeným hojně dary Ducha svatého, a tak žil, »jako by viděl Neviditelného.« Tyto dvě stránky se spojily v jeden naprosto jednoduší životní program [progetto di vita fortemente unitario]: sloužit mládeži. Uskutečňoval ho s houževnatostí a vytrvalostí přes překážky a námahy a s citlivostí velkodušného srdce. »Neudělal krok, nepronesl slovo, nepodnikl nic, co by nesledovalo spásu mládeže... Skutečně mu neleželo na srdci nic jiného než starost o duše.«

»DRAZÍ SALESIÁNI, BUĎTE SVATÍ«¹

V Římě 14. srpna 2002
Vigilie Nanebevzetí Panny Marie

Drazí spolubratři,

uběhly čtyři měsíce od zakončení 25.GK, která byla silným salesiánským duchovním zážitkem. Máte v rukou kapitulní dokument „*Salesiánská komunita dnes*“, který – jak sdělují spolubratři, kteří nám píší – byl ze strany provincií velice dobře přijat. Je studován a asimilován s cílem obnovit naše komunity. Nyní se s vámi chci spojit prostřednictvím tohoto mého prvního okružního listu.

Psaní listů bylo formou apoštolátu, kterou používal sv. Pavel, aby tak překonal jak zeměpisnou vzdálenost, tak nemožnost být ve svých komunitách osobně přítomen, aby je tak mohl v jejich životě doprovázet. I když to není zcela totéž, i listy hlavního představeného mají v úmyslu prostřednictvím této komunikace vytvářet blízkost mezi jednotlivými provinciemi, sdílet to, co se děje v kongregaci, a osvětlovat život a výchovně pastorační praxi komunit. Píšu vám o vigilii nanebevzetí Panny Marie a dva dny před datem, které nám připomíná narození našeho drahého otce, dona Boska. Neskrývám, že bych s vámi velice rád sdílel vaši momentální práci i vaše nejkrásnější sny; v hloubi svého srdce zejména cítím touhu se za každého z vás modlit. Kéž vás Pán naplní svým největším darem, Duchem svatým, aby vás obnovil a posvětil k obrazu našeho zakladatele, kterého jsme dostali jako vzor (srov. S 21). Maria, odbornice na Ducha svatého, kéž vás ho učí přijímat a nechávat mu místo, aby vás učinil plodnými v apoštolském poslání a šťastnými věřícími v Krista, Otcovo slovo.

Chci k vám dnes hovořit právě o svatosti, a navázat tak na svá některá vystoupení v závěru kapituly, zejména po audienci u Svatého otce a blahorečení pana Artemida Zattiho, sestry Marie Romero a dona Luigiho Variary. Mým záměrem není sepsat malý traktát o svatosti, ale spíše vám na ni poukázat jako na Boží dar a apoštolátní naléhavost, nabídnout několik motivací k jejímu prožívání a naznačit metodu, která vám v tom pomůže.

¹ JAN PAVEL II., *Discorso ai partecipanti al Capitolo generale (Řeč k účastníkům Generální kapituly)*, in „L'Osservatore Romano“, 13.4.2002, str. 5.

Souhra šťastných okolností

To, že jsem byl zvolen na generální kapitule, jejíž tématem byla salesiánská komunita jakožto místo našeho každodenního posvěcení a která byla uzavřena „darem blahořečení třech členů salesiánské rodiny“² – salesiána kněze, salesiána koadjutora a dcery Panny Marie Pomocnice – mi přikazuje mluvit o svatosti, neboť, jak jsem řekl při zakončení 25.GK o primátu Boha: »Bůh musí být naším prvním 'zaměstnáním'.«³ Svatost jako cíl potvrdil se svou nejvyšší autoritou Svatý otec, když na ni apeloval v proslovu k účastníkům kapituly. Již ve svém poselství k zahájení kapituly nám připomněl, že „směřování ke svatosti“ je »hlavní odpovědí výzvám současného světa«, a že »se v podstatě ani tak nejedná o zavedení nových aktivit a iniciativ, jako spíše o prožívání evangelia a vydávání svědectví o něm, a to bez kompromisů, a to aby stimulovalo mladé lidi ke svatosti«⁴. Při audienci pak toto svoje poselství shrnul do silné výzvy: »Drazí salesiáni, buďte svatí! Svatost je – a vy to velice dobře víte – vaším základním úkolem.«⁵

Jedná se o souhru okolností, které nechci vnímat jako náhodné – protože pro křesťana nic není náhodné – ale jako zapsané v Božím plánu, a které je z tohoto důvodu třeba interpretovat v duchu víry: proč by se tedy svatost neměla stát jak programem života, tak i řízení? Přesně to bylo mým předsevzetím, když jsem v závěrečném proslovu na kapitule řekl, že »svatost je odkazem kapituly, která je zakončena darem tří nových blahořečených«⁶.

Začátek mé služby, osvícený takovým světlem, je pro mne výmluvnějším pozváním než jakékoliv pronesené přání. Připomíná ten nejvyšší cíl. Je to určité náročné poselství, protože se váže k „nejvyššímu cíli“ v absolutním slova smyslu, ale které vede k naději a optimismu, když nám ukazuje tolik našich bratří a sester, kteří dosáhli Hory blahoslavenství. My, jejich duchovní sourozenci, s ohledem na ně můžeme parafrázovat liturgii a říct: „Nehleď na naše hříchy, ale na svatost naší rodiny.“

² *Il CG25 ai Confratelli Salesiani (25.GK spolubratřím salesiánům):* CG25, č.137. Dokumenty 25.GK – budou citovány pod zkratkou 25.GK – jsou publikovány v ACG 378 (2002). Protože překlady listu o svatosti i závěry 25.GK do češtiny byly vytvářeny 2 spolubratry ve stejném období, byla i v závěrečné redakci ponechána rozdílnost překladů 25.GK.

³ 25.GK, č. 191.

⁴ 25.GK, č. 143.

⁵ JAN PAVEL II., *Discorso ai partecipanti al Capitolo Generale (Řeč k účastníkům Generální kapituly)*, in „L'Osservatore Romano“, 13.4.2002, str. 5. Srov. 25.GK, č. 170.

⁶ 25.GK, č. 196.

Toto jsou tedy společně se sbíhající významné okolnosti, které mě přivedly k tématu mého prvního listu.

1. SVATOST, TRVALÉ RODINNÉ DĚDICTVÍ

Nikdy nebudeme moci dostatečně poděkovat Bohu za dar světců v naší charismatické rodině. Papež nám napsal, že naše historie je »historií bohatou na svěťce, z nichž mnozí jsou mladí lidé«⁷. Stejně tak k nám znovu hovořil při audienci o »mnohých svatých a blahorečených, kteří tvoří nebeský zástup vašich ochránců«⁸. To dokazuje, že salesiánské charisma je nejen schopné ukazovat cestu ke svatosti, ale také – je-li prožíváno – tohoto cíle dosáhnout, jak se u nemála našich bratří a sester skutečně stalo.

Moji předchůdci před tímto panoramatem s oblibou setrvali.⁹ Kontemplovat tento náš »nikoli malý oddíl salesiánských světců a blahorečených«¹⁰ je i mým přáním. Chci přitom s vámi sdílet to, co mi na srdci leží nejvíc.

1.1. Ve stopách dona Boska

Naši svatí jsou zcela jistě nejkvalifikovanějšími „svědky“ naší spirituality, protože ji žili, a žili ji *hrdinským způsobem*. Zvláštní zájem ve mně vzbuzuje skutečnost, že v každém z nich se vtělil jeden ze specifických aspektů našeho charismatu. Tím, že ho zdůraznili, ho učinili více viditelným, více zářícím, více výrazným. Osvojili si ho a zdůraznili až do té míry, že o nich můžeme hovořit jako o „monografických prohloubeních“ našeho zakladatele.

Část z nich dokonce v církvi založila nové kongregace jako větve vyrostající z téhož kmene. Rozvinuli tak skryté možnosti vrozené původnímu semínku. Každý z nich je tedy výrazný díky svému zvláštnímu poselství.

⁷ 25.GK, č. 143.

⁸ JAN PAVEL II., *Discorso ai partecipanti al Capitolo Generale (Řeč k účastníkům Generální kapituly)*, in „L'Osservatore Romano“, 13.4.2002, str. 5. Srov. 25.GK, č. 171.

⁹ Jako příklad uvádím několik významných dopisů posledních hlavních představených o našich světcích a o svatosti: VECCHI JUAN E. *Esperti, testimoni e artefici della comunione (Odborníci, svědci a tvůrci společenství)*, ACG 363; *Il Padre ci consacra e ci invia (Otec nás zasvěcuje a posílá)*, ACG 365; *Santità e martirio all'alba del terzo millennio (Svatost a mučednictví na úsvitu třetího tisíciletí)*, ACG 368; *Verso il Capitolo Generale 25 (Směrem k 25. Generální kapitule)*, ACG 372; *La beatificazione del coadiutore Artemide Zatti: una novità dirompente (Blahořečení koadjutora Artemida Zattiho: převratná novinka)*, ACG 376; VIGANÒ EGIDIO, *Riprogettiamo insieme la santità (Vytvořme znovu společně projekt svatosti)*, ACS 303; *Don Bosco Santo (Světec don Bosko)*, ACS 310; *Don Rinaldi, genuino testimone e interprete del carisma salesiano (Don Rinaldi, ryzí svědek a interpret salesiánského charismatu)*, ACG 332; RICCERI LUIGI, *Don Rua richiamo alla santità (Don Rua, volání po svatosti)*, ACS 263.

¹⁰ JAN PAVEL II., *Discorso ai partecipanti al Capitolo Generale (Řeč k účastníkům Generální kapituly)*, in „L'Osservatore Romano“, 13.4.2002, str. 5.

Z tohoto celku je možné vytěžit autentičtější a kompletnější vizi naší duchovní zkušenosti. Jedná se o různé tóny, které společně tvoří jedinou harmonii, tóny velmi pestré: od těch známějších až po ty méně výrazné, vyslovované skoro potichu; od těch, řekli bychom, nejzřejmějších až po ty nejneobvyklejší, jakoby skoro naší spiritualitě cizí. Všechna tato různá „nová vydání“ dona Boska, oficiálně uznaná církví, mají mezi námi domovské právo. Znovu nám ho představují živého, abychom k němu byli pozorní, střežili si ho. A tak se jako jeho synové, dědici tak bohatého dědictví, radujeme, když v tom či onom prvku hned rozpoznáváme některý z fyziognomických rysů našeho otce.

Některé z těchto rysů, které originálním způsobem zobrazují společné rodinné dědictví – salesiánskou svatost – bych chtěl uvést jako příklad:

- *Spiritualita, která dokáže mezi sebou propojit práci a umírněnost.* Myslíme zde na dona Ruu, vzor vzácné obětavosti, jehož nejlepší poctou byla slova Pavla VI.: »Jestliže dona Ruu můžeme skutečně považovat za prvního pokračovatele příkladu a díla dona Boska, budeme na něj stále rádi vzpomínat a uctívat pro jeho asketickou pokoru a závislost.«¹¹
- *Spiritualita, která se rodí z pastorační lásky, která dokáže být přijímaná s láskou a ukazovat Boží otcovství.*¹² Zde vzpomeňme na dona Rinaldiho: »Kdokoli se k němu přiblížil – čteme v procesních aktech – cítil, že se přiblížil k tatínkovi.«¹³
- *Spiritualita, která je vyjádřena prostřednictvím činné pokory a která je »jednoznačným znamením Boží logiky, protikladné k logice světa«*¹⁴. Jejím zářivým příkladem byla Marie Dominika Mazzarelová.
- *Spiritualita každodennosti a práce.*¹⁵ V tomto panoramatu pozorujeme *laickou identitu*, a to jak zasvěcenou, tak nezasvěcenou. Co se týká první skupiny, můžeme vzpomenout na dvě postavy „milosrdných samaritánů“, Simona Srugiho a Artemida Zattiho. Co se týká laické identity nezasvěcené, naše myšlenky směřují k první ze všech salesiánských spolupracovníků – matce Markétě – jejíž postava vyvolává stále větší sympatii, vzbuzující zbožnost a vděčnost.

¹¹ PAVEL VI, *Omelia di Beatificazione (Homílie při blahověčení)*. 20.9.1972.

¹² Srov. S 10,11; 24.GK, č. 90.

¹³ *Summarium*, č. 425.

¹⁴ INSTITUT DCER PANNY MARIE POMOCNICE, *Strumento di lavoro del Capitolo Generale XXI (Pracovní text 21. Generální kapituly)* (Řím 2002), str. 46.

¹⁵ Srov. 24.GK, č.97-98.

- *Spiritualita, která uvádí do souladu kontemplaci s činností.*¹⁶ Zdá se, že zde vidíme obraz nedávno blahořečené sestry Marie Romero Meneses, animátorky 36 oratoří a řady pastoračních institucí, které vznikaly s neočekávanou rychlostí a stávaly se tradicemi. Můžeme také vidět Attilia Giordaniho, krásný příklad salesiánského spolupracovníka, který byl vulkánem iniciativ mezi svými oratoriány.
- *Spiritualita vztahů a rodinného ducha plného radosti.*¹⁷ Myslíme zde na někoho, jako byl don Cimatti: »Když se objevil – jak názorně tvrdí jeden ze svědků – usmívaly se i zdi.«
- *Spiritualita rovnováhy.* Naše myšlenky se ubírají k donu Quadriovi, neodolatelnému magnetu svých kleriků, v němž se nádherně kloubily přirozené dary s milostí.
- *Spiritualita, která přijímá dimenzi oběti.* Čteme-li životopisy dona Beltramiho, Czartoryského a Variary, vidíme, jak z utrpení udělali královskou cestu svého posvěcení, a jak – v případě dona Variary – z něj vytěžili nové charisma kongregace. Obraz trpícího dona Boska v nich vzbudil až „touhu“ po kříži a po přijetí jeho vnitřní radosti.
- Nemůžeme nakonec nezdůraznit již tak velikou skupinu našich **mučedníků** – spolubratrů, spolusester, a mladých! – jejichž blahořečení označovala konec a začátek dvou století. Salesiánská rodina je hrdá na to, že má více než sto let, a je přitom šťastná, že má více než sto mučedníků (dnes je jich 111¹⁸). Je si vědoma zodpovědnosti, která je s tím spojená: *mučednictví*, násilné prolití krve stejně tak jako dar vlastního života v každodenní oběti, je *salesiánskému duchu vrozené*. Pochopíme poselství tohoto daru? Přijmeme jeho důsledky? Svatý otec při nedělní homilii 11. března 2001, když blahořečil 233 španělských mučedníků, z nichž bylo 32 salesiánů, řekl: »Církev putující ve Španělsku je na počátku třetího tisíciletí volána prožívat nové jaro křesťanství.«¹⁹ Proč bychom neměli také my počítat s nesrovnatelnou pomocí našich mučedníků, abychom »naše apoštolátní iniciativy a pastorační snahy naplnili nadějí při ne vždy snadném úkolu nové evangelizace?«²⁰ I pro nás salesiány musí platit: *Sanguis martyrurum, semen christianorum*. Krev mučedníků je semenem

¹⁶ 23.GK, č.167-168.

¹⁷ Srov. 23.GK, č.165-166; 24.GK, č.91-93.

¹⁸ 95 Španělů, 14 Poláků, 2 v Číně.

¹⁹ JAN PAVEL II., in „L'Osservatore Romano“, 12.-13.3.2002, str. 6-7.

²⁰ Tamtéž.

nových křesťanů!²¹ Neztrácejme tedy odvalu před těžkostmi: pojdme vstříc budoucnosti v dobré partě!

Toto jsou tedy okvětní lístky květu naší svatosti, která se – díky jim – v polychromii let, forem života a služby, dob, poselství, etnik, kultur ukazuje jako stimulující a přesvědčivá. »Za touto rozdílností původů, životních stavů, rolí a úrovní vzdělání, zeměpisného původu se skrývá jediná inspirace: salesiánská spiritualita. Je možné ji nabídnout jako nauku; ale je možné ji rovněž s užitkem vyprávět prostřednictvím životopisů, které její rysy mnohem více přibližují každodenním okolnostem života.«²²

1.2. Naše posvěcení, dar a výzva

Bratři a sestry, které jsme si připomněli, představují svatost, která je již dovršena a jednou provždy pevně fixována ve stupni dosaženého růstu. Naše svatost se naopak teprve uskutečňuje. Oni ušli cestu, dorazili k cíli. Jelikož známe jejich život a jdeme po jejich cestě, i my se učíme odpovídat na Boží milost a na dar svatosti. Každý z nich je příkladem různých cest salesiánského života a jejich jistého úspěchu. Ptám se sám sebe, zda a nakolik mají vliv na naše pozemské putování.

Bratři a sestry, kteří dosáhli svatosti, nás ujišťují, že svatost je možná; ale především nám ukazují rozdílné a zároveň fascinující cesty, jak jí dosáhnout. Nemůžeme rovněž my nalézt tu cestu, která je nejpřiměřenější našim možnostem, která nejvíce souzní s naší osobní situací, tu nejvhodnější pro náš životní stav? Mým přáním je uskutečnění toho, co tvrdí naše Pravidlo Života: »Spolubratři, kteří žili nebo žijí naplno evangelní program Stanov, jsou pro nás povzbuzením a pomocí na cestě našeho posvěcení.«²³

Od života našich svatých se učíme třem důležitým pravdám, které si musíme osvojit:

- Naše posvěcení je „základním úkolem“ našeho života, jak to řekl papež. Když toho dosáhneme, dosáhli jsme všeho; pokud ne, vše je ztraceno, jak se to tvrdí o lásce (srov. 1 Kor 13,1-8), která je podstatou svatosti.

²¹ Tertulián, *Apol* 50,13: CCL 1,171.

²² ACG 368, str.13.

²³ S 23.

Proti tendenci duchovní prostřednosti si každý den musíme zdůrazňovat prioritu tohoto cíle: naše posvěcení, které není ničím jiným než onou „vysokou mírou každodenního křesťanského života“, jak to ukazuje Jan Pavel II. v encyklice *Novo Millennio Ineunte*²⁴. »Bůh musí být tím prvním, co máme na mysli, jak jsem připomínal odjíždějícím účastníkům kapituly. Je to on, kdo nás posílá a svěřuje nám mladé lidi... Bůh na nás čeká v mladých lidech, aby nám daroval milost setkání s ním.«²⁵ Pokud je náš život osvěcován touto touhou, má *všechno*, i přes svoje nedostatky; pokud se však tato pohnutka zeslabuje, naše cesta se stává bezbarvou, a je zbytečné po ní jít i přesto, že se zdá být svým způsobem účinná.

- Posvěcení je *Boží dar*. Iniciativu měl a vždy má Bůh: jistota změnit náš život je zakořeněna v jistotě, že jsme již předtím byli objektivně proměněni v něm. Proto je svatost – řečeno slovy kardinála Suenense – »nejdříve přijetím, a teprve potom výstupem«²⁶.

»Existuje pokušení, které odedávna strojí úklady každé duchovní cestě i samotnému pastoračnímu působení: pokušení domnívat se, že výsledky závisí na naší schopnosti konat a programovat. Bůh po nás zajisté žádá reálnou spolupráci se svou milostí, a tedy nás vyzývá, abychom do své služby pro Boží království investovali všechny zdroje své inteligence a čínorodosti. Ale běda, pokud bychom zapomněli, že „bez Krista nemůžeme dělat nic“ (srov. Jan 15,5).«²⁷

Při hledání svatosti nepopíratelně září primát Boha: Svatost nikdy není osobním projektem, který by byl programován a vykonáván v závislosti na námi stanovených dobách, metodách a volbách. Svatost není ani tak obecnou touhou po Bohu, jako jeho vůle, která je vyslovena každému z nás (1 Sol 4,3). Čiré milosti, která je vždy darem, nemůžeme nikdy dosáhnout vlastními silami, ale ani ji nemůžeme bez vážných následků odmítnout. Bůh nás stvořil jako dobré, ba velmi dobré (srov. Gen 1,26-31) a měl nás v mysli jako svaté již „před stvořením světa“ (Ef 1,4). Zůstává však naše spoluúčast: můžeme Bohu pomáhat dokončit jeho dílo stvoření v nás, pokud mu na sobě dovolíme uskutečnit jeho nádherný a nejpůvodnější plán. Nic víc po nás nežádá; ale také od nás neočekává nic menšího.

²⁴ *Novo Millennio Ineunte* (NMI), č.31.

²⁵ 25.GK, č.191.

²⁶ *Lo Spirito Santo nostra speranza* (*Duch svatý naše naděje*), Ed. Paoline, str.88.

²⁷ NMI, č.38.

- Svatost se pro nás salesiány buduje každodenní odpovědí, jako výraz mystiky a askeze hesla „*da mihi animas cetera tolle*“. Jelikož podíl Boha, který je pramenem každé svatosti, je jistý, je potřeba každodenně stimulovat naši odpověď, jak říká náš sv. František Saleský: »Ať je pramen vydatný, jak chce, jeho voda vniká do zahrady ne podle jejího množství, ale pouze podle velkého či malého objemu kanálu, který ji zde přivádí.«²⁸

Zde je potřeba se bezpodmínečně odvolat na umrtvování, tedy na smrt všeho, co uzavírá naše bytí k obdarování; všechno to, co v nás dává Boha na druhé místo, si nezaslouží ani péče ani pozornosti. Naše existence je existencí velikonoční. Jak dobře víme, cesta směrem k Velikonocím nutně vede přes Kalvárii (srov. Mt 16,21-23): vzkříšen byl ten, který byl předtím ukřižován. Pro křesťana tedy umrtvování není cílem, ale prostředkem; není cílem, ale cestou; není potřeba je vyhledávat, ale není možné se mu vyhnout.

Naši světci jsou živoucím svědectvím této touhy po svatosti a této cesty k životu a vzkříšení. V tomto ohledu mi vstupují na mysl některé výrazy blahoslavené Marie Romero: »Vezmi si, Pane, všechno, co jsi mi doposud dal, a nedávej mi už nikdy nic do budoucnosti, ale dopřej mi milost žít každý den stále více ve spojení s tebou v nepřerušném postoji lásky, odevzdanosti a důvěry, a tak abych nikdy ani na okamžik neztratila tvoji přítomnost.«²⁹ »Milovat tě, snažit se, aby tě milovali, a vidět tě milovaného, můj velebený Bože, to je moje jediná touha, nesplnitelná naděje, ambice, starost a posedlost.«³⁰

2. MY JAKO VYCHOVATELÉ KE SVATOSTI

Jelikož jako salesiáni nikdy nemůžeme od sebe oddělit svou řeholní identitu od identity vychovatelů, ani své řeholní zasvěcení od apoštolátního poslání. Pojednání o našem posvěcování v sobě nutně zahrnuje rovněž nabídku svatosti pro naše mladé lidi. I pro nás je »pastorační cesta cestou svatosti«³¹.

Papež nám chtěl připomenout, že »naše svatost je nejlepší zárukou účinné evangelizace, protože v ní spočívá to nejdůležitější svědectví, které můžeme nabídnout mladým adresátům různých našich aktivit«³². Slova Svatého otce se zdají být parafrází toho, co říkají naše Stanovy v již shora citovaném článku:

²⁸ SV.FRANTIŠEK SALESKÝ, *Trattato dell' amor di Dio (Pojednání o Boží lásce), kniha II, kap. 11*. Ed. Paoline, str.215.

²⁹ GRASSIANO DOMENICA, *Con Maria tutta a tutti come Don Bosco (S Marii všechna všech jako don Bosco)*, str. 228.

³⁰ Tamtéž, str.417.

³¹ Srov. NMI, č.30. «Additare la santità resta più che mai un'urgenza della pastorale (Poukázat na svatost zůstává více než kdy jindy naléhavostí pastorace)» (ivi).

»Svědectví této svatosti, jež se uskutečňuje v salesiánském poslání, odhaluje jedinečnou hodnotu blahoslavenství. A je to nejdrahocennější dar, který můžeme mládeži nabídnout.«³³

Naším náročným úkolem je tedy posvěcovat sebe při posvěcování mladých, růst v Duchu při úsilí o jejich růst, a stávat se stále více a lépe vychovateli svatých, schopnými klást svatost jako výslovný cíl našich pastoračně výchovných programů. Svatý otec si položil podobnou otázku: »Je možné svatost naprogramovat?« A odpověděl: »Neváhám říct, že perspektiva, do které je potřeba klást celou cestu pastore, je perspektiva svatosti.«³⁴ Jedná se o slova, která by se našemu srdci vychovatelů měla jevit obzvlášť sugestivní.

»Jelikož jste pozornými vychovateli a kompetentními duchovními průvodci – řekl ještě papež na naši adresu – budete umět jít vstříc mladým lidem, kteří touží *vidět Ježíše*. Budete je umět vést s laskavou pevností k náročným cílům křesťanské věrnosti.«³⁵ »Salesiáni třetího tisíciletí! Buďte nadšenými učiteli a vůdci, svatými a formátory svatých, tak jak to byl svatý don Bosco.«³⁶

Prvním přesvědčením, kterého je potřeba se uvnitř takového programu držet, je to, že svatost je dosažitelná každému, a že je „tou nejlepší cestou ze všech“³⁷, po níž je potřeba kráčet. Láska-agape je pro Pavla skutečně především nepostradatelným prvkem budování církve. Její přednost vyplývá z toho, že nikdy nekončí a činí nás podobnými Bohu, který je Láska.

2.1. Svatost jako nabídka salesiánské výchovy

Všichni jsme povoláni ke svatosti. Jedná se o povolání každého lidského života, který – jak všichni víme – je způsobilý k tomuto úkolu díky křtu. »Všichni věřící, jakéhokoliv stavu a druhu, jsou povoláni k plnosti křesťanského života a k dokonalosti v lásce.«³⁸ Pavel VI. řekl, že proklamace povolání všech pokřtěných ke svatosti je »nejcharakterističtějším prvkem učení koncilu, a abychom tak řekli, jeho posledním cílem«³⁹.

³² JAN PAVEL II., *Discorso ai partecipanti al Capitolo Generale (Řeč k účastníkům Generální kapituly)*, in „L'Osservatore Romano“, 13.4.2002. Srov. 25.GK, 170.

³³ S 25.

³⁴ NMI, č.30-31.

³⁵ Messaggio del Papa all'inizio del CG25 (Poselství papeže k začátku 25.GK): 25.GK, č.141.

³⁶ 25.GK, č.143.

³⁷ 1K 12,31b.

³⁸ LG, č.40.

³⁹ PAVEL VI., *Sanctitas clarior*, 19.1.1969.

Jan Pavel II. v encyklice *Novo Millenio Ineunte* celé církvi řekl: »Je čas znovu všem rozhodně předložit tuto *vysokou laťku* každodenního křesťanského života.«⁴⁰ Jedná se text, který v sobě odráží exhortaci sv. Pavla Efesanům⁴¹ a který 23.GK přijala jako vodítko, když hovořila o cíli výchovy mladých lidí k víře: »Vychovávat mladé lidi v plnosti *podle míry Krista, dokonalého člověka*, je cílem salesiánské práce.«⁴²

I když se nám to někdy může zdát neobvyklé nebo neadekvátní pro naši dobu, nevhodné pro všechny, je to naopak těmi, kdo berou svůj život vážně, velmi oceňováno. Zde je jedno svědectví, které může sdílet tolik spolubratří a laiků, kteří se vážně zabývají svou křesťanskou zralostí: »Překonal jsem důležitou duchovní etapu: podařilo se mi považovat svatost nikoli za luxus, ale za jedinou možnost našeho pozemského života.«⁴³

Naše výchovně pastorační nabídka nabízí duchovní cestu: »Cesta výchovy k víře postupně mladým lidem ukazuje *základní projekt křesťanského života* a pomáhá jim uvědomovat si jej. Mladý člověk se učí novým způsobem vyjadřovat, jak být věřícím ve světě, a uspořádává život kolem některých poznatků víry, vybraných hodnot a evangelních postojů: žije určitou spiritualitu.«⁴⁴

Takto náročná nabídka v mladých lidech probouzí neočekávané zdroje. To, co přitahuje lidské srdce a po čem ono touží, není prostřednost, ale „vysoká kvalita“ života. Tato skutečnost, spíše než vnější příkazy, je vnitřním požadavkem lidské přirozenosti. Třebaže je tato přirozenost raněna hříchem, cítí v sobě ozvěnu původního stavu, který předcházela počáteční vině. Právě z této počátečně sdílené svatosti se v člověku uvolňují toužebná přání a neustálé nostalgie.

Ti, kteří s největší radikalitou krácejí tímto směrem – svatí – v nás probouzejí hlubokou a tajemnou nostalgii, protože nás odkazují ke kořenům našeho bytí a pomáhají nám vycítit, že pro tuto excelentní cestu jsme stvořeni všichni. Následovat tuto nostalgii je tajemstvím opravdové velikosti a stává se pramenem neočekávané energie.

To platí také a především o mladých lidech. Jejich věku je vlastní cítit okouzlení náročnými hodnotami, třebaže potom – a zvláště dnes – zakoušejí svou vlastní křehkost. Je řada na nás, »vychovatelích ke svatosti«⁴⁵, abychom ocenili

⁴⁰ NMI, č.31.

⁴¹ Srov. Ef 4,13b.

⁴² 23.GK, č.160.

⁴³ Henri d'Hellencourt, in *Diario di Bordo* (Palubní deník).

⁴⁴ 23.GK, č.158.

⁴⁵ 25.GK, č.143.

a pomohli rozvinout tuto touhu, která je každému z nich vrozena. Byl nám »svěřen úkol být vychovateli a evangelizátory mladých třetího tisíciletí«⁴⁶. Nesmíme našim mladým zamlčovat, že úsilí o svatost uspokojuje jejich nejhlubší aspirace a uspokojuje jejich touhu po štěstí. Následujme příklad Jana Pavla II., který jim v Torontu, plný apoštolské odvahy, řekl: »Nečekejte na to, až budete starší, abyste se mohli vydat na cestu svatosti! Svatost je neustále mladá, tak jako je věčně mladý Bůh.«⁴⁷ Tímto způsobem budeme následovat příklad samotného dona Boska, který byl přesvědčen, že mladí lidé mohou být svatí a že je jen málo více fascinujících cílů, které je jim možno nabídnout, než stát se svatými. »Bud'te těmi, kteří dokáží přijmout a dokáží být otci,« vybídl nás ještě Jan Pavel II., »takovým způsobem, že se při každé příležitosti budete *svým životem* ptát mladých: „Chceš se stát svatým?“«⁴⁸

Don Bosco, úspěšný vychovatel, neměl strach ukazovat k vysokým cílům. Mějme tedy »oči upřeny na dona Boska«⁴⁹.

Můžeme říci, že okamžikem, kdy se zrodila svatost Dominika Savia, je kázání, v němž don Bosco hovořil o svatosti, která je dosažitelná každému. Třebaže je trochu dlouhý, dovolím si zde citovat celý tento text *Životopisných pamětí*, protože nám ukazuje jednak výchovnou genialitu dona Boska, který dokáže „vysokou laťku“ nabídnout i svým chlapcům, jednak každodennost tohoto modelu svatosti, díky které je možno nabídnout ji každému.

»O jedné z těch nedělí měl don Bosco kázání o tom, jak se stát svatým. Rozvinul zejména tři myšlenky: Boží vůle je, aby se všichni stali svatými; dokázat to je docela snadné; pro toho, kdo se stane svatým, je v nebi připravena velká odměna. Na duši Dominika Savia tato slova učinila veliký dojem. Donu Boskovi potom řekl: – Cítím touhu, potřebu stát se svatým; nevěděl jsem, že se mohu stát svatým tak snadno; ale nyní, když jsem pochopil, že to mohu učinit i když budu veselý, chci se zcela stát svatým.

Don Bosco ho v jeho předsevzetí posílil. Ukázal mu, že Bůh po něm na prvním místě chce *neustálou a umírněnou veselost*; a když mu poradil, aby *byl vytrvalý v plnění svých povinností vzhledem ke zbožnosti a učení*, doporučil mu, aby se *vždy účastnil her se svými kamarády*. Zároveň mu *zakázal jakékoliv tvrdé*

⁴⁶ 25.GK, č.146.

⁴⁷ JAN PAVEL II., *Discorso durante l'incontro nel Downsview Park (Řeč při setkání v Downsview Park)*, Toronto, L'Osservatore Romano, 29.-30.7.2002, str.5.

⁴⁸ 25.GK, č.143.

⁴⁹ 25.GK, č.144.

pokání a příliš dlouhé modlitby, protože se neslučují s jeho věkem a zdravím, a s jeho povinnostmi.

Savio poslechl. Jednoho dne ho však don Bosco potkal celého nešťastného, jak chodí a vykřikuje: – Jaký jsem to ubožák. Byl jsem opravdu podveden. Pán říká, že jestli nebudu činit pokání, nedostanu se do nebe; a přitom to mám zakázáno dělat. Jaké tedy bude moje nebe? – Don Bosco mu řekl: „Pokání, které od tebe Pán chce, je poslušnost. Poslouchej, a to ti stačí.“⁵⁰

2.2. Cesta výchovy ve světle salesiánské spirituality

Výše citovaný text ukazuje, že svatost je proces, který se rozvíjí kolem určité duchovní zkušenosti. Ta je ovzduším, cestou, pokrmem. Spiritualita je zvláštní a konkrétní cestou ke svatosti. My máme *svou spiritualitu mládeže*. Jedná se o spiritualitu, která staví do středu mladé lidi, která je však pro všechny, především pro ty nejmenší a nejpotřebnější. Díky dosud provedeným studiím se dnes můžeme těšit z dostatečné systematické vize této spirituality. Stačí pomyslet na to, co bylo řečeno 23.GK, 24.GK a donem Vecchim, který z ní učinil téma jedněch duchovních cvičení a rovněž o ní hovořil na různých setkáních Salesiánského hnutí mládeže⁵¹.

Myslím, že bude užitečné si připomenout některé základní rysy:

- *Spiritualita každodennosti*. Rád zdůrazňuji privilegovaný prostor, který zaujímá pokorná každodennost, protože právě ta byla zamilovanou notou dona Boska. »Don Bosco po celý život uváděl chlapce na cestu prosté, klidné a radostné svatosti a spojil do jediné vitální zkušenosti „hřiště“, „studium“ a neustálý smysl pro povinnost.«⁵²

Nikdy neměl sympatii pro výjimečná gesta, ale ukazoval svým chlapcům královskou cestu vlastní povinnosti. Byl přitom přesvědčen, že je-li přijata s láskou a radostí, obsahuje vše, co je potřebné pro duchovní růst. Víme dobře, že tato přednostní láska k němu přišla z veliké dálky. Inspiroval se sv. Františkem Saleským – apoštolem všeobecného povolání ke svatosti v jakémkoli stavu a v kterémkoli věku – a rád zdůrazňoval, že je třeba dávat přednost tomu, co nám Bůh dává, než tomu, co si vybereme sami. Ono „nic nežádat a nic neodmítat“ má skutečně velmi cenný pedagogický obsah a teologickou moudrost. Don Bosco vychovatel převzal Františkovo zdůrazňování lásky, která je přirovnána k náplni vzhledem k velikosti nádoby (upozornění pro nás, kteří jsme někdy tak pozorní k formám na úkor toho podstatného).

- *Bystrá pedagogická moudrost*. Co do nabídky svatosti se don Bosco ukázal jako opravdový pedagog, mistr. Chlapci Dominiku Saviovi mluví o svatosti naprosto otevřeně. Dominik ho byl schopný pochopit, protože

⁵¹ Srov. VECCHI JUAN, „*Andare oltre*“ („*Jít za hranice*“), *Temi di spiritualità giovanile*, ElleDiCi, Torino, 2002.
⁵² 23.GK, č.166.

sám toto slovo předtím vyslovil. Michalovi Magonemu naopak na nádraží v Carmagnole říká: „Poslyš, přijď do oratoře, tam budeš moci studovat, hrát si, tam najdeš kamarády.“

To znamená, že je důležité, abychom my vychovatelé věděli, že existuje šťastná cesta ke svatosti, schopná uspokojit očekávání srdce mladého člověka, a že ji tedy musíme umět vhodnými slovy nabídnout každému chlapci naší oratoře, střediska mládeže nebo školy. Může se stát, že ke skupince mladých oratoriánů budeme o svatosti nebo povolání mluvit výslovně, a budeme přitom vědět, že nás pochopí. V jiných případech budeme muset začít od začátku – a tedy změnit způsob jejich uvažování, očistit falešné obrazy o Bohu nebo rozbít modly, které si vytvořili a které se snaží ve svém životě napodobovat.

Nejdůležitější věcí je, abychom si jako vychovatelé uvědomovali, že Bůh volá ke svatosti, a tedy k radostné odpovědi jemu, všechny a že svatost je cestou, po které je možné kráčet. Zároveň je třeba vědět, že chlapce musíme doprovázet, počínaje situací, ve které je potkáme: »cesty svatosti jsou cesty osobní«⁵³. Proto je nutná »opravdová pedagogika svatosti, schopná přizpůsobit se životnímu stylu jednotlivých osob«⁵⁴. O ní jako salesiáni musíme přemýšlet a uskutečňovat ji při doprovázení.⁵⁵ Vzpomeňme, že prvním krokem dona Boska bylo pozvání chlapců, aby v neděli přišli do oratoře a tam si hráli s mnohými kamarády. To bylo jeho prvním apelem ke „svatosti radosti“ a svatému životu.

Již od prvních let svého kněžství don Bosco vytušil možnost doprovázet mladé lidi k plnosti jejich křesťanského života vzhledem k jejich věku za pomoci určitého druhu spirituality mládeže uspořádané kolem několika silných myšlenek otevřených k víře. Byly to samozřejmě myšlenky jeho doby, ale byly zároveň prorocké a uskutečňované se zápalem a pedagogickou genialitou. Rozhodujícím faktorem této geniality byla právě ona schopnost strhnout mladé do dobrodružství, a učinit je tak těmi, kdo z toho jako první mají užitek a kdo jsou zároveň opravdovými protagonisty. Sami mladí pomáhali donu Boskovi »započít v každodenní zkušenosti nový styl svatosti, a to šitý na míru typickým nárokům rozvoje chlapce. Určitým způsobem se tak stali zároveň učedníky i učiteli«⁵⁶. Naše svatost je svatostí *pro mladé a s mladými*; neboť i při hledání svatosti »mladí i salesiáni krácejí společně«⁵⁷: buď se posvětime s nimi, tím že s nimi budeme kráčet a učit se, nebo se nestaneme svatými nikdy.

⁵³ NMI, č.31.

⁵⁴ Tamtéž.

⁵⁵ Srov. tamtéž.

⁵⁶ 23.GK, č.159.

⁵⁷ JAN PAVEL II., *Messaggio per l'inizio del CG XXV (Poselství k začátku 25.GK)*, 25.GK, č.145.

- Etapy této cesty již byly jasně definovány. Zvláště 23.GK nám je prezentovala souhrnným a dost povzbuzujícím způsobem. Pozvala nás, abychom kolem těchto etap uspořádali život mladých lidí a abychom na nich trvali při volbě hodnot a evangelních postojů. Připomínám vám je a velmi vás žádám, abyste znovu vzali do rukou tento dokument⁵⁸ a hlouběji ho promysleli:

* Základem je *praktický realismus soustředěný na každodennost*, která je místem rozpoznávání Boží přítomnosti a kde je možno objevit jeho neúnavnou činnost, jak jsem už upozorňoval dříve. »V salesiánské praxi je to radostné a zároveň základní bezprostřední poznání: Abychom našli Pána, nemusíme se oddělovat od běžného života.«⁵⁹. Proto don Bosco často mluvil o „náboženském smyslu povinnosti“ v jednotlivých momentech dne.

* *Postoj naděje, spojený s „radostí“*. »Chci vás naučit – to byla jeho první slova v *Giovane provveduto* – způsobu křesťanského života, který vás může... učinit veselými a spokojenými.«⁶⁰ Nabídnout mladým lidem možnost zakoušet život jako slavnost a víru jako štěstí je zajisté »stylem svatosti, který by mohl budit údiv u některých expertů spirituality a pedagogiky, obávajících se, že mohou být umenšeny nároky evangelia a výchovné povinnosti. Pro dona Boska je však pramenem radosti život v milosti, který v nesnadném období zavazuje mladého člověka, aby usiloval o askezi a snažil se být dobrý.«⁶¹

* *Silné a osobní přátelství se Vzkříšeným Pánem* (srov. S 34), „s tím, který člověku umožňuje znovu nalézt svou identitu podle míry samotného Boha“⁶². »Není snad právě Kristus tajemstvím opravdové svobody a hluboké radosti v srdci? Není snad Kristus tím nejlepším přítelem a zároveň tím, kdo utváří každé opravdové přátelství? Je-li Kristus představen mladým lidem ve své pravé podobě, vnímají ho jako přesvědčivou odpověď a jsou schopni přijmout jeho poselství, Přestože je náročné a poznamenané křížem«⁶³. »V kontaktu se vzkříšeným Pánem mladí obnovují intenzivnější lásku k životu.«⁶⁴ Když dospějí ke vztahu blízkého přátelství, které překračuje prostý obdiv a nečinnou sympatii,

⁵⁸ Srov. 23.GK, *Educare i Giovani alla Fede (Výchova mládeže k víře)*. Kapitulní dokumenty (Řím 1990), č.158-180.

⁵⁹ 23.GK, č.162.

⁶⁰ BOSCO GIOVANNI, *Il Giovane Provveduto*, OPERE EDITE, sv. XXVI, str. [5]. Srov. MB III, str.9.

⁶¹ 23.GK, č.165.

⁶² X Simposio dei Vescovi di Europa. Messaggio finale (10. Symposium evropských biskupů. Závěrečné poselství), 2,a.

⁶³ NMI, č.9.

⁶⁴ 23.GK, č.168.

prohlubují poznání a připojují se ke Kristově osobě a k tomu, oč mu jde, otevírají se evangelní radikalitě a odpovídají velkorysým nasazením.

Pro budování tohoto přátelského vztahu je zapotřebí osobní modlitby, zaměřené na naslouchání Božímu slovu, což přispívá k vyžívání »vidění ve víře, kdy se člověk učí pohlížet na události stejným okem jako Bůh až to té míry, že získá „Kristovo smýšlení“ (1 Kor 2,16)«⁶⁵. Don Bosco zvláště přemýšlel o „pedagogice svatosti“, v níž je kladen důraz na „výchovní vliv svátostí smíření a eucharistie“⁶⁶; ty totiž »poskytují prostředky mimořádné hodnoty pro výchovu ke křesťanské svobodě, k proměně srdce a k duchu solidarity a služby v církevním prostředí« (S 36).

* Vždy zodpovědný a odvážný *mysl pro příslušnost k církvi* – jak místní, tak univerzální. Podporování vztahem, který se rodí mezi osobami nacházejícími v Kristu společného přítele a jediného Spasitele, »mladí lidé salesiánských prostředí pocítují velkou potřebu být spolu«⁶⁷, vytvářet komunitu a stávat se »účinným znamením církve, která chce být budována společně«⁶⁸. »Co to znamená konkrétně? [...] Znamená to především obrátit srdce k tajemství Trojice, která v nás přebývá a jejíž jas máme zachytit také na tváři bližních, žijících kolem nás... Znamená to rovněž vnímat bratra ve víře [...] jako někoho, kdo „mi patří“, abychom dokázali sdílet jeho radosti i utrpení, vytušit jeho přání, postarat se o jeho potřeby, nabídnout mu opravdové a hluboké přátelství.«⁶⁹

* *Konkrétní a činorodý „závazek“ dělat dobro*, a to podle vlastní společenské odpovědnosti a hmotných a duchovních potřeb druhých. Pomáhat mladým – jak nás o to požádal papež – »aby byli oni sami apoštoly svých přátel a vrstevníků«⁷⁰. »Za života Dona Boska dění mezi chlapci v jeho oratoři přinášelo hojnost takových ponaučení pro křesťanský život; tak si zvykali sloužit ostatním běžným způsobem a někdy i mimořádným jednáním.«⁷¹ Služba bratrovi je mírou cesty osobní svatosti, a ta vůči tolika potřebám vzbuzuje »novou „fantazii lásky“, jejíž měrou nebude ani tak účinnost poskytnutých služeb, jako spíše schopnost přiblížit

⁶⁵ *Ripartire da Cristo*, Istruzione della Congregazione per gli Istituti di vita consacrata e le Società di vita apostolica (Znovu začít od Krista, Instrukce Kongregace pro instituty zasvěceného života a společnosti apoštolátního života), 19.5.2002, č.24.

⁶⁶ 23.GK, č.173.

⁶⁷ 23.GK, č.169.

⁶⁸ 23.GK, č.170.

⁶⁹ NMI, č.43.

⁷⁰ 25.GK, č.145.

⁷¹ 23.GK, č.179.

se tomu, kdo trpí, být s ním solidární, aby tuto pomoc nevnímal jako ponižující milodar, nýbrž jako bratrské sdílení⁷².

* »Salesiánská spiritualita mládeže dává privilegované místo postavě Panny Marie⁷³, jejíž *mateřská přítomnost* dominuje tomuto procesu ve své celistvosti a inspiruje každou jeho etapu. »Maria živým způsobem představuje náročnou a šťastnou cestu jednotlivého člověka i celého lidstva k vlastnímu dovršení. V ní se setkávají cesty člověka s cestami Božími. Ona je tedy klíčem k poznání, vzorem, předobrazem a cestou.⁷⁴ Panna Maria má opravdu výjimečnou výchovnou energii Božích dětí a učedníků Pána Ježíše: tam, kde je Ježíšova matka, se učedníci stávají věřícími (Jan 2,1-11) a dokáží zůstat věrní (Jan 19,25-27).

3. SVATOST SE RODÍ V KOMUNITĚ

Právě jsme zakončili kapitolu, která byla cele zaměřena na téma komunity. Poté, co jsem souhrnně prošel průběh dvouměsíční práce, jsem naznačil náčrt komunitní cesty pomocí pěti praktických modulů:

»Salesiánská komunita je hlavním subjektem, jemuž je tento text určen. Řekněme, že komunita je vyzvána přijmout dokument jako výzvu, kterou jí Bůh adresuje prostřednictvím historických a církevních událostí, svým Slovem a našimi Stanovami, výzvami mladých, potřebami laiků a salesiánské rodiny. Komunita má prohloubit analýzu vlastní situace a objevit svou disponibilitu na straně jedné i neochotu na straně druhé, své zdroje i nedostatky, své možnosti i omezení. Krom toho se komunita má učit vnímat základní výzvy dneška a reagovat na ně s odvahou a nadějí, umět si také pokládat příslušné otázky a odpovídat na ně. Konečně ať se komunita pokusí adekvátně postavit tváří v tvář praktickým směrníci dokumentu a stanoví si, jak je proměnit v praxi..⁷⁵

⁷² NMI, č.50.

⁷³ 23.GK, č.177.

⁷⁴ 23.GK, č.157.

⁷⁵ Závěrečná řeč 25.GK: 25.GK, č.184.

3.1. Ozvěny 25. GK

Komunita je skutečně kolébkou i tavicím kelímkem našeho posvěcení. Chtěl bych zdůraznit, že komunitní a osobní svatost se vzájemně doplňují. Jestliže je na jedné straně správné očekávat, že komunity budou svým členům usnadňovat a podporovat je v neustálém hledání Boha, je rovněž pravdou, že jsou to právě jednotliví členové, kteří díky své osobní svatosti dovolují, aby se tohoto cíle mohlo dosáhnout společně.

Don Vecchi o tom mluvil velice dobře, když ve svém známém listu „*Odborníci, svědkové a tvůrci společenství*“ popisoval komunitu na Valdoccu jako náš komunitní model: »Jedná se o komunitu se silným duchovním nábojem, charakterizovanou heslem „Da mihi animas“. Don Bosco jednoduše a konkrétně ztvárňuje své první spolupracovníky podle programu: práce, modlitba, umírněnost. Žádá po nich „praktikování lásky“ ve prospěch bližního. Láska k Ježíši Kristu a důvěra v jeho milost inspirují starostlivost o dobro chlapců, počínaje jejich lidskými a duchovními potřebami. Těm nejopuštěnějším se pomáhá vstoupit do kontaktu s Bohem a církví, a ti, kteří k tomu projevují zvláštní dispozice, jsou výslovně orientováni ke svatosti. Blízkost Boha a přítomnost Panny Marie jsou zde takřka hmatatelnými.«⁷⁶

Výchovné a evangelizační poslání ve prospěch mládeže přivedlo dona Boska k vytvoření školy spirituality, kde »svatost byla budována společně, byla sdílena a vzájemně sdělována, takže není myslitelná svatost jedněch (svatost mládeže) bez svatosti druhých (svatost salesiánů)«⁷⁷.

A don Vecchi pokračuje: »Závazkem zasvěcených osob je tohoto ovzduší sdílené „svatosti“ budovat a radovat se z něj. Komunita je místem, kde je možné zakusit Boha. Vše bylo vymyšleno a zaměřeno právě za tímto účelem. „Na prvním místě programů rodin zasvěceného života musí být duchovní život... Na této prioritní volbě, rozvinuté jak v osobním, tak komunitním úsilí, závisí apoštolátní plodnost, velkorysost v lásce k chudým i samotná přitažlivost pro povolání z nových generací“ (VC 93).«⁷⁸

25. GK se k tomuto tématu vrátila velice specifickým způsobem ve druhé části v tématu „Apoštolské svědectví“, kde je zdůrazněn primát Boha, následování Krista a milost jednoty: »Tuto naši volbu prožíváme s jistotou, že je naší cestou k vybudování alternativního modelu lidství a lidské rodiny s křesťanským horizontem naděje. Odpovídáme tím na Boží darování se,

⁷⁶ ACG 363, str.17.

⁷⁷ 24.GK, č.104.

⁷⁸ ACG 363, str.23-24.

a kráčíme tak po cestě komunitní a osobní svatosti vstříc plné zralosti v Kristu, skrze nějž se stáváme znamením a proroctvím nejvyšších hodnot Božího království v duchu blahoslavenství.«⁷⁹

Viděno v tomto světle, možná by bylo lépe vyjádření „komunita je privilegovaným místem stálé formace“ formulovat takto: „komunita je privilegovaným místem růstu ve svatosti“. Tak je možno pochopit hluboký význam toho, čím je pro nás komunita a co je míněno stálou formací.

3.2. Stimulování třemi nedávno blahorečenými

Jestliže se ještě jednou podíváme na naše světce, můžeme si hned všimnout, jakým přínosem byli pro komunity, do kterých je poslušnost postavila. Příkladů bychom mohli uvést tolik jako nikdy předtím. Omezím se na naše poslední tři blahorečené, abych poukázal na originální prvky každého z nich, které souvisí s posláním budovat komunitu: jedná se o »tři nádherné vzory svatosti, kterou chceme prožívat v našich komunitách a nabídnout mladým lidem dneška«⁸⁰.

Blahoslavený Artemide Zatti

Třebaže měl zaměstnání, které ho mohlo od komunitního života vzdalovat, je popisován jako jeden z těch, který se ho nejvíce účastnil, počínaje dochvilnou přítomností na společných aktivitách komunitního života. Výňatek z „*Positio*“ pro kauzu blahorečení:

»Ten, kdo se v řeholní komunitě stará o osoby přicházející zvenku, se často vzdaluje od vlastních spolubratří. Zatti byl naopak zcela začleněn do své komunity. Byl bezchybně přítomen na komunitních modlitbách, u stolu a při společných setkáních. Jako ošetřovatel se staral o spolubratry a mládež. Byl především tvůrcem duchovního společenství a bratrského života.«⁸¹

Byl pramenem optimismu a příjemné veselosti, mezi spolubratry možná ještě víc než mezi nemocnými. Byl vynikajícím prostředníkem mezi salesiánskou institucí a laickými pracovníky: lékaři, ošetřovateli. Opravdu se cítil jako člen komunity – a to i v okamžicích, kdy by někdo jiný mohl propadnout pocitu zrady

⁷⁹ 25.GK, č.25.

⁸⁰ 25.GK, č.168.

⁸¹ *Positio*, str. 253.

– jako například tehdy, když byla zbořena nemocnice. V dopise sestře Ildegardě v Bahía Blance čteme:

»Jelikož byla zbořena nemocnice v centru vedle kostela, aby se tak uvolnilo místo pro biskupský palác, byli jsme s tělem i duší přestěhováni do zemědělské školy, *kde se cítíme jako v pozemském ráji*. A až budou skončeny plánované práce, které v těchto dnech začínají, nebude existovat nemocnice ani poutní místo, které by nás mohly překonat!!! Ať je Bůh co nejvřeleji pochválen.«⁸²

Blahoslavený Luigi Variara

Z těžkostí učinil křídla k létání. A tohoto ducha vlil i svým sestřím. Je příkladné vidět jeho postoj vůči protivenstvím, když blahoslavený nazývá *rájem* to, čemu provinciál říká *malé peklo*, a říká, že se má dobře, zatímco téhož dne psal jeho ředitel provinciálovi o svých starostech o jeho zdraví, přičemž navíc v Agua de Dios pokračovaly boje mezi ozbrojenci. Don Variara píše:

»Práce pokračuje pomalu, protože nejsou dělníci. Uběhlo 15 dní a neudělalo se nic, navíc se přidal déšť. Dělníci, kteří zůstali, mají takový strach, že jakmile začne padat listí, utíkají... a tak to jde dál... Tady jsou všichni dobří, spokojení, zdá se, že jsme jako v ráji. Kéž nám Pán pomáhá svým požehnáním, protože při této práci není vůbec čas na odpočinek. *Nikdy jsem se necítil tak šťastný, že jsem salesián, jako letos a dobrořečím Bohu za to, že mě poslal do tohoto malého lazaretu, kde jsem se naučil nenechat si ukrást nebe*. Kéž mi Nejsvětější Srdce stále žehná, a já udělám všechno, co budu moci, abych ho uspokojil.«⁸³

Největší zkouškou pro něj bezpochyby byl příkaz opustit Agua de Dios; tehdy dokázal, že umí zapřít sám sebe, aby se sjednotil s Boží vůlí. Při této příležitosti se svěřil jednomu spolubratrovi: »Podívej se, Giuseppe Gioachino, kdybych měl odejít z Agua de Dios, asi bych umřel, ale poslechl bych.«⁸⁴ A skutečně příkazu svého představeného uposlechl.

Don Variara se stal zakladatelem, přičemž ale zůstal salesiánem. Jedná se o dvě role, které by se mohly zdát protichůdné, s pokušením zaujmout autonomní postoje. On však byl vždy oddaný svému řediteli a provinciálovi, třebaže to bylo pramenem největších nepochopení.

Blahoslavená Maria Romero

⁸² *Positio*, str.182.

⁸³ *Positio*, str.88.

⁸⁴ *Positio*, str. 151.

Jejích tisíc aktivit se nikdy nepřeměnilo v alibi vzhledem ke komunitnímu životu. Již od noviciátu ukázala, že má dar, který se projevil jako velice důležitý z hlediska komunity: pozitivní vidění všech sester.

Sestře Anně říkala: »Jak šťastná jsem byla v noviciátě! Všechny sestry se mi zdály stejně svaté, především moje novicmistrová... Tolik jí toho dlužím! Jak čistá to byla duše, zachovávající chudobu, jemná a chápající! Když na ni vzpomínám, vidím ji jako opravdovou světici: její uctivé chování a její usebranost byly odrazem jejího neustálého spojení s Bohem. Její rady vyjadřovaly to, co sama žila. Dělal na mně dojem to, že mluvila vždy správně, že se dokázala ovládat a byla zbožná. Stále se usmívala a vždy byla laskavá, ale přesto nám nenechávala projít nic, co nebylo tak, jak mělo být. Její příklad byl školou.«⁸⁵ Jestliže měla tento pohled na svět, můžeme si představit, jak se asi chovala ke všem spolusestrám.

4. POZVÁNÍ K REVIZI

Začali jsme u radostné jistoty, že jsme všichni povoláni ke svatosti. Aplikovali jsme ji na sebe, abychom tak pocítili svou vlastní odpovědnost. Aplikovali jsme ji na mladé lidi, protože my jako vychovatelé máme ukazovat k tomuto cíli i přesto, že je náročný. Jsme přitom přesvědčeni, že nabízíme program blahoslavenství, který jim pomůže na cestě ke zralosti při jejich volbách a životních projektech. Aplikovali jsme ji konečně také na komunitu: ta je nepominutelným prostorem, ve kterém se odehrává proces našeho posvěcení, protože jsme přesvědčeni, že »budoucnost naší životaschopnosti závisí na naší schopnosti vytvářet komunity, které by byly charismaticky význačné pro dnešní dobu,« a že »základní podmínkou je znovu obnovené úsilí o svatost«⁸⁶.

Opakuji zde to, co jsem řekl při zakončení generální kapituly: »Svatost je velice náročnou cestou, kterou spolu chceme realizovat v našich komunitách; je „nejcennějším darem, který můžeme nabídnout mladým lidem“ (S 25); je nejvyšším cílem, který musíme s odvahou nabízet všem. Jedině v ovzduší prožívané a zakoušené svatosti budou mít mladí lidé možnost uskutečnit odvážná životní rozhodnutí, objevit Boží plán ohledně své budoucnosti, ocenit a přijmout dar povolání ke zvláštnímu zasvěcení.«⁸⁷

Naše jména jsou zapsána v nebi

Zvu vás nyní, abyste upřeli pohled na ty, kdo dokázali vzlétnout nejvýše. Máme nad sebou hvězdné nebe. Když se na něj díváme, můžeme opravdu všichni říct, že i naše jména jsou zapsána v knize života (srov. Zj 13,8; 17,8). Napodobme je a staňme se vychovateli, kteří při doprovázení mladých lidí dokáží vytrvale předkládat myšlenky na horu svatosti a kteří jsou prorocky směřováni jít právě k těm, kteří se zdají být těmi nejodmítavějšími.

⁸⁶ D. PASCUAL CHÁVEZ, Presentazione, „La comunità salesiana oggi“. Documenti capitolari (Presentace, „Salesiánská komunita dnes. Dokumenty kapituly), ACG 378 (2002), str. 20.

⁸⁷ 25.GK, č.196.

4.1. Nutnost konkrétnosti

Bude mít pedagogickou hodnotu, přimějeme-li se k pohledu na realitu a položíme-li si několik konkrétních otázek, které se budou týkat našeho každodenního života a přímo vztahovat k naší zkušenosti. Právě tímto způsobem jsme postupovali na generální kapitule; a v každém z praktických modulů se kladou otázky, které vyžadují odpověď. Jedná se o způsob, který má umožnit, aby si komunita skutečně uvědomila svou vlastní situaci, rozpoznala výzvy a naučila se s odvahou a nadějí hledat správné odpovědi.

Chtěl bych, aby jak téma svatosti, tak i to, co bude tématem dalších listů, bylo motivací pro revizi života, abychom tato témata konkrétně přijali a uskutečnili je. Je to možné dělat jak individuálně, tak i v komunitě. Chceme-li – a bylo by to dobré – můžeme zde najít podnět pro společnou, nahlas vyjádřenou revizi komunitního života.

Pokusím se vyjmenovat několik otázek, které se více vztahují na to, co bylo řečeno shora:

Svatost a osobní projekt života

- *Cítím se Bohem a mladými lidmi povolán k tomu, abych se stal svatým? Pokud jsem tento Boží plán opustil, z jakých to bylo důvodů? Pokud po něm stále toužím, co dělám pro jeho uskutečnění?*
- *Jaký je můj postoj vůči zástupu světců naší rodiny? Jaký mám k těmto vzorům salesiánské rodiny vztah? Znímám je dostatečně? Nechávám se inspirovat jejich životem?*

Svatost a společný život

- *Jsem přesvědčen, že „první výchovnou službou, kterou od nás mladí lidé očekávají, je svědectví bratrského života“⁸⁸, že „to, co činí naše poslání plodným, je výmluvnost svatosti“⁸⁹, a konečně, že svatost „je nejcennějším darem, který můžeme mladým lidem nabídnout“ (S 25)? Co udělat pro to, aby se svatost stala hlavním cílem při plánování našeho společného života?*

⁸⁸ 25.GK, č.7.

⁸⁹ FMA, Strumento di Lavoro del Capitolo Generale XXI (Pracovní dokument 21. Generální kapituly), Řím 2002, str.48.

- *Vzpomíná se v komunitě, ve které se nacházím, na svaté? Využívá se pastoračním způsobem jejich svátků? Existuje v tomto směru nějaká snaha o aggiornamento?*

Svatost a apoštolské poslání

- *Jak se tato „ohnivá slova“ projevují v mé výchovně pastorační službě, a to zejména při mém působení mezi mladými lidmi?*
- *Věřím, že svatost, tedy vysoká míra křesťanského života, je cílem, ke kterému Bůh volá každého chlapce? Mluvím o tom vhodnými slovy s mladými lidmi a dělám jim konkrétní a přiměřené návrhy?*

4.2. Revize, která se stává modlitbou

»Drazí salesiáni, buďte svatí!« »Buďte nadšenými učiteli a průvodci, buďte svatými a formátory svatých, jako byl svatý Jan Bosco.« Přijměme toto papežovo pozvání a svěřme těmto prorokům budoucnosti, kterými svatí jsou, toto pokapitulní období, které právě prožíváme a v němž, jak doufáme, načerpáme novou sílu pro lepší budoucnost. V ní má s větší zřejmostí zazářit, že Bůh je v nás na prvním místě a že s ním sdílíme jeho intenzivní lásku k tomuto světu.

»Nelze jinak, než hluboce věřit v určitou skutečnost a doprovázet ji modlitbou a obětí tak, aby postupně mezi námi začala žít. Tak žil don Bosco!«⁹⁰ Když kontemplujeme divy, které už Pán v salesiánské rodině vykonal, můžeme si představit, jak mnohem více toho ještě udělá, pokud nás nalezne s otevřeným a dobře disponovaným srdcem.

⁹⁰

Card. Eduardo MARTÍNEZ SOMALO, *Vystoupení na 25.GK, 25.GK, č.150.*

Tento láskyplný Boží plán provokuje k modlitbě.

Můj Pane a můj Bože! Díky za povolání a účast na samotném tvém božském životě a za vylití tvé Lásky do našich srdcí. Kolik divů jsi vykonal v dějinách lidstva a církve, když jsi vzbudil muže a ženy, kteří dosáhli nejvyššího stupně zralosti. Počínaje donem Boskem jsi nechal i v salesiánské zahradě vykvést zástupu světců a světic, kteří ze salesiánského povolání učinili cestu zdokonalování se v lásce, zástupu mučedníků, kteří vydali svědectví Kristu i násilnou smrtí, zástupu mladých, kteří našli v salesiánské výchově cestu ke svatosti.

Dobrořečím ti, Pane, za spolubratry a členy salesiánské rodiny, kteří v tebe stále věří a otevírají se, aby naslouchali tvému Slovu a působení Ducha svatého. Jsou znamením tvé lásky mladým, zejména těm, kteří potřebují nejvíce pociťovat tvou blízkost, tvoji starostlivost o ně, tvou touhu, aby byli šťastní. Chválím tě za povolání, která neustále rozséváš na poli světa, za rodiny, které o ně pečují, a za komunity, které umožňují jejich růst.

Děkuji ti, Otče, že nám dovoluješ žít v této hodině dějin, která je plná podnětů a výzev, a že nás posíláš na širé moře rozhodit sítě. Chtěl bych, aby všichni, kdo slyší toto volání, živě pocítili vděčnost a mohli nám i nadále věřit a na nás se spolehnout, aby znovu našli víru, naději a odvahu vydat se s hloubkou života na širé moře reality mládeže.

Konstatování velikosti tvých darů neskryvá naše omezení; za ně cítím potřebu prosit o odpuštění.

Tíží nás nejen nedostatky osobní, ale i instituční, když si jako kongregace uvědomujeme, že jsme nebyli vždy schopni vzít vážně připomínky, které nám don Bosco zanechal ve své duchovní závěti: „Bděte a chovejte se tak, aby ani láska ke světu, ani oddanost k příbuzným, ani touha po pohodlnějším životě vás nesvedla k tak velké pošetilosti, že byste znesvětili posvátné sliby a zradili své řeholní povolání, jímž jsme se zasvětili Pánu... Ať se přinášejí oběti finanční i osobní, ať se však také uplatňuje preventivní systém – a budeme mít povolání habaděj... Jakmile se u nás zahnízdí pohodlí a blahobyt, dohrála naše zbožná společnost svou roli... Nezapomeňme, že přicházíme pro chudou a opuštěnou mládež.“⁹¹

⁹¹ Spisy dona Boska v Dodatku ke Stanovám Společnosti sv. Františka Saleského, 1984, str. 249-252.

Někdy jsme se namísto toho v chápání a organizaci našeho osobního i komunitního života nechali podvést duchem světa. Scházela nám pastorační horlivost, prožívali jsme poslání pouze na částečný úvazek, a nechávali si tak více času na své osobní zájmy. Měli jsme málo odvahy nabídnout mladým lidem Krista jako nejvyšší hodnotu jejich života a jeho evangelium jako cestu k dosažení plnosti. Bohužel jsme také někdy mladým, kteří nám byli svěřeni, ublížili, a místo abychom do jejich srdcí vtiskli tvůj obraz, zanechali jsme zde stopy našeho egoismu.

Vyznávám, že někdy naše komunity pochybily v řeholní identitě a že naše díla nebyla vždy výchovná a pastorační, a prosím s pokorou a bolestí za odpuštění. Prosím za odpuštění ty, které jsme zklamali svými postoji: dobrodince, spolupracovníky, adresáty našeho poslání. Zvláště prosím za odpuštění mladé lidi, kterým jsme způsobili nějaké zlo, a to právě proto, že jsou důvodem existence našeho salesiánského života, protože nám byli svěřeni tebou, protože jsi nás v donu Boskovi povolal, abychom jim nabídli „domov, hřiště, školu a farnost“. Nakonec prosím za odpuštění dobra, které jsme mohli vykonat, a nevykonali.

Důvěřujeme v tebe, Pane, v jistotě, že budeš i nadále s námi a budeš nás provázet tak, jako jsi vedl naši kongregaci a salesiánskou rodinu až do této chvíle.

Věříme v tebe, doufáme v tebe, milujeme jenom tebe.

Panno Maria, matko a učitelko, otevři nás působení Ducha svatého, ty, odbornice na Ducha svatého, aby v nás vykonal zázraky milosti tak, jako to již učinil v našich světcích. Budeme tak moci být hodni povolání, ke kterému jsme byli povoláni, a plnosti života, kterou pro každého z nás Otec přichystal. Amen.

Srdečně vás zdravím a přeji vám výchovný a pastorační rok bohatý na ovoce svatosti pro vás i pro vaše mladé lidi. Ať vás Pán provází a ať vám žehná.

D. Pascual Chávez Villanueva

OBSAH

Souhra šťastných okolností.....	4
1. Svatost, trvalé rodinné dědictví.....	5
1.1. Ve stopách dona Boska.....	5
1.2. Naše posvěcení.....	8
2. My jako vychovatelé ke svatosti.....	10
2.1. Svatost jako nabídka salesiánské výchovy.....	11
2.2. Cesta výchovy ve světle salesiánské spirituality.....	14
3. Svatost se rodí v komunitě.....	18
3.1. Ozvěny 25. GK.....	19
3.2. Stimulování třemi nedávno blahořečenými.....	20
4. Pozvání k revizi.....	23
Naše jména jsou zapsána v nebi.....	23
4.1. Nutnost konkrétnosti.....	24
4.2. Revize, která se stává modlitbou.....	25